

[Kofod-Svendsen]

Mange gifte pensionister opnår en økonomisk fordel ved at lade sig skille. Ved at lade sig skille og derefter indlede et papirløst samlivsforhold kan pensionister spare store beløb, idet samboende pensionister ikke skal betale skat af deres pension. Dette virker som en klar diskrimination af ægteskabet.

En måde at imødegå denne diskrimination på er at lade pensionen til samboende pensionister være afhængig af husstandsindkomsten. Den besparelse, som derved fremkommer, kunne bruges til at hjælpe de dårligst stillede pensionister, hvilket vil sige pensionister med pensionstillæg.

Svar (3/4 87):

Socialministeren (Palle Simonsen, fg):

Spørgsmålet begrundes med, at mange gifte pensionister opnår en økonomisk fordel ved at lade sig skille. Som samlevende uden ægteskab skal de ikke betale skat. Det foreslås derfor, at pensionen gøres afhængig af husstandsindkomsten.

I betænkning nr. 1087 om ligebehandling af samliv med og uden ægteskab er der peget på to løsningsmuligheder for en økonomisk ligestilling af personer, der lever i et ægteskabslignende forhold, med personer, der lever i ægteskab.

Den ene mulighed er at anvende et individualprincip, hvorved alle modtager de for enlige gældende sociale ydelser uanset civilstand.

Den anden mulighed er at anvende et husstandsprincip, der indebærer, at en social ydelse tildeles og beregnes under hensyn til den enkeltes tilknytning til en anden person eller husstand. Den økonomiske vurdering for samlevende uden ægteskab bliver i virkeligheden, som om der var en indbyrdes forpligtelse til at sørge for hinanden. De ville altså blive betragtet som gifte.

Justitsministeriets Ægteskabsudvalg har i sine betænkninger peget på de fordele, som samlevende uden ægteskab kan opnå med hensyn til sociale ydelser, og foreslog, at der ved tildeling og udmåling af sociale ydelser blev taget hensyn til ansøgerens tilknytning til en familie eller en husstand.

Ægteskabsudvalget var dog særdeles opmærksom på de fordelings- og socialpolitiske hensyn, som må tages, når tildelingskriterierne i den sociale lovgivning fastsættes. Ægte-

skabsudvalget stillede derfor ikke konkrete forslag på det sociale område.

Socialministeriet kan om et husstandsprincip oplyse, at dette princip indebærer, at der mellem samlevende uden ægteskab vil være en slags gensidig forsørgelsespligt, som giver sig udtryk i lavere ydelser til hver af parterne. Der ville derimod mellem parterne ikke være en retlig forpligtelse til at sørge for hinanden. Hvis den ene part ikke opfyldte sin del af forpligtelsen, ville den anden være uden muligheder for at få forpligtelsen opfyldt, idet parterne ikke er omfattet af den privatretlige forsørgelsespligt.

Den privatretlige forsørgelsespligt efter ægteskabslovgivningen medfører, at der for ægtefæller er en række retsvirkninger knyttet til ægteskabet både i det daglige liv og ved ægteskabets ophør ved separation/skilsmisses eller død.

Ikke mindst retsvirkningerne ved ægteskabets ophør ved den ene ægtefælles død har betydning. Der tænkes her især på arveretten, retten til at sidde i uskiftet bo, den betydelig lempeligere arveafgift for ægtefæller og retten til at indtræde i afdødes pensionsret enten i form af en tjenestemandspension eller i form af andre arbejdsmarkedspensioner.

Ægteskabsudvalget har ikke ønsket at overføre disse retsvirkninger til samlevende uden ægteskab, idet der i så fald ville være skabt »et ægteskab af 2. klasse«. Efter Socialministeriets opfattelse må tilstedeværelsen af disse retsvirkninger i øvrigt antages at modvirke, at pensionister lader sig skille blot for at få en højere social pension.

En anvendelse af husstandsprincippet vil endvidere indebære en betydeligt forøget administration i forbindelse med undersøgelser af, om der foreligger et samliv uden ægteskab. Det vil blive nødvendigt at gå ind i en vurdering af karakteren af et samliv og undersøge, om der er tale om et så fast og varigt samliv, at det er rimeligt at ligestille det med et ægteskab. Det ville endvidere være nødvendigt løbende at kontrollere pensionisternes oplysninger om deres samlivsforhold.

Endelig vil en anvendelse af husstandsprincippet medføre en forøgelse af klagesager inden for det sociale område, fordi parterne vil kunne gøre indsigelse imod myndighedernes skønsmæssige afgørelse af, dels om der foreligger et samliv, dels om samlivet er